

Prezydent ponawia wniosek o referendum w sprawie Zielonego Ładu. Nowe pytanie trafiło do Senatu

28.7.2026 - | Polska Izba Gospodarki Odpadami

Prezydent Karol Nawrocki po raz drugi zwrócił się do Senatu o zgodę na przeprowadzenie ogólnokrajowego referendum dotyczącego polityki klimatycznej Unii Europejskiej. Tym razem pytanie zostało skrócone i pozbawione oceny skutków Zielonego Ładu. Głosowanie miałoby się odbyć 27 września 2026 r.

O ponownym złożeniu wniosku prezydent poinformował 23 lipca podczas spotkania z mieszkańcami Dębicy. Zapropionowane pytanie referendalne brzmi:

„Czy jest Pani/Pan za realizacją przez Polskę polityki klimatycznej Unii Europejskiej?”

Zgodnie z projektem prezydenckiego postanowienia referendum miałoby zostać przeprowadzone w niedzielę 27 września 2026 r. Warunkiem jego zarządzenia jest jednak uzyskanie zgody Senatu.

Drugie podejście i krótsze pytanie

Pierwszy wniosek w tej sprawie Karol Nawrocki skierował do Senatu 7 maja 2026 r. Ówczesne pytanie zawierało stwierdzenie, że unijna polityka klimatyczna doprowadziła do wzrostu kosztów życia, cen energii oraz kosztów prowadzenia działalności gospodarczej i rolniczej.

Senackie komisje uznały wówczas, że przedmiot referendum nie został dostatecznie precyzyjnie określony, a pytanie oraz towarzyszące mu wyjaśnienia mają charakter ocenny i perswazyjny. Komisje rekomendowały niewyrażenie zgody na zarządzenie referendum.

Podczas posiedzenia Senatu 20–21 maja za przeprowadzeniem referendum zagłosowało 32 senatorów, przeciw było 62, a jeden senator wstrzymał się od głosu. Senat nie wyraził więc wymaganej zgody.

Prezydent wskazuje, że w nowym wniosku usunięto element, który był jednym z głównych powodów zakwestionowania pierwszej propozycji. Samo pytanie zostało sprowadzone do ogólnej oceny, czy Polska powinna realizować politykę klimatyczną Unii Europejskiej.

Krótkie pytanie, rozbudowane wyjaśnienia

Choć samo pytanie jest znacznie krótsze, projekt przewiduje zamieszczenie na karcie do głosowania szczegółowych wyjaśnień dotyczących znaczenia odpowiedzi „TAK” i „NIE”.

Według projektu odpowiedź „TAK” oznaczałaby zgodę na kontynuowanie unijnej polityki klimatycznej, w tym między innymi:

- wprowadzenie od 2028 r. systemu ETS2, obejmującego emisje związane z ogrzewaniem budynków oraz paliwami transportowymi;
- realizację obowiązków wynikających z dyrektywy dotyczącej charakterystyki energetycznej

budynków;

- ograniczenie od 2035 r. sprzedaży nowych samochodów osobowych z silnikami spalinowymi;
- stopniowe wygaszanie bezpłatnych uprawnień do emisji dla przemysłu;
- dodatkowe wymagania dotyczące rolnictwa.

W wyjaśnieniach zapisano również, że łączne koszty polityki klimatycznej dla Polski są szacowane przez autorów wniosku na 3,5 bln zł do 2040 r.

Odpowiedź „NIE” miałyby natomiast oznaczać zobowiązanie właściwych organów państwa – w ramach ich kompetencji – do podejmowania działań zmierzających do zablokowania, zmiany albo uchylecia tych regulacji unijnych, które generują dodatkowe koszty lub obniżają konkurencyjność gospodarki.

Alternatywnie polskie władze miałyby zabiegać o wynegocjowanie wyjątków i zwolnień albo stworzenie systemu finansowej ochrony gospodarstw domowych, przedsiębiorstw, przemysłu i rolnictwa przed kosztami polityki klimatycznej.

Referendum po nowej propozycji reformy ETS

W uzasadnieniu ponownego wniosku Kancelaria Prezydenta odwołuje się bezpośrednio do przedstawionej 17 lipca 2026 r. propozycji reformy unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji.

Według autorów uzasadnienia projekt Komisji Europejskiej nie oznacza zmiany kierunku unijnej polityki klimatycznej. Ma przede wszystkim częściowo przesunąć koszty w czasie, utrzymując cel redukcji emisji, rozszerzanie systemu ETS na kolejne sektory oraz stopniowe ograniczanie bezpłatnych uprawnień dla przemysłu.

Prezydent uzasadnia ponowienie wniosku także tym, że zapowiadane przez rząd działania zmierzające do głębokiej zmiany systemu ETS nie przyniosły – w ocenie Kancelarii Prezydenta – oczekiwanych rezultatów.

Co referendum oznacza dla gospodarki odpadami?

W wyjaśnieniach, które miałyby znaleźć się na karcie referendalnej, nie wymieniono bezpośrednio gospodarki odpadami ani instalacji termicznego przekształcania odpadów. Zakres pytania jest jednak znacznie szerszy i dotyczy całej polityki klimatycznej Unii Europejskiej.

Ma to znaczenie również dla branży odpadowej. Przedstawiona 17 lipca 2026 r. propozycja Komisji Europejskiej przewiduje bowiem objęcie systemem EU ETS od 1 stycznia 2031 r. instalacji spalania i współspalania odpadów innych niż niebezpieczne o wydajności przekraczającej 3 tony na godzinę. Wyłączony miałby zostać recykling chemiczny.

Oznacza to, że polityczna decyzja dotycząca dalszego realizowania przez Polskę unijnej polityki klimatycznej obejmowałaby pośrednio również stanowisko państwa wobec planowanego włączenia spalarni odpadów do systemu handlu emisjami.

Na obecnym etapie rozszerzenie ETS na spalarnie jest jednak propozycją Komisji Europejskiej, a nie obowiązującym prawem. Referendum nie mogłoby samo w sobie wykreślić takich regulacji z prawa unijnego. Mogłoby natomiast stworzyć dla polskich władz polityczny mandat do sprzeciwiania się projektowi, zabiegania o jego zmianę, uzyskania wyjątków albo stworzenia mechanizmów osłonowych.

Takie właśnie konsekwencje odpowiedzi „NIE” opisano w projekcie postanowienia – działania organów państwa miałyby być podejmowane wyłącznie w granicach przysługujących im kompetencji.

Decyzja ponownie należy do Senatu

Zgodnie z art. 125 Konstytucji prezydent może zarządzić referendum ogólnokrajowe za zgodą Senatu wyrażoną bezwzględną większością głosów, przy obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów.

Senat powinien podjąć uchwałę w tej sprawie w ciągu 14 dni od otrzymania projektu prezydenckiego postanowienia. Wynik referendum byłby prawnie wiążący, gdyby w głosowaniu uczestniczyła ponad połowa osób uprawnionych.

Najbliższe planowane posiedzenie Senatu ma się odbyć w dniach 5–7 sierpnia 2026 r. To właśnie wtedy może zostać rozpatrzony drugi wniosek prezydenta, o ile wcześniej przejdzie on wymagane prace w komisjach.

<https://odpady.net.pl/2026/07/26/prezydent-ponawia-wniosek-o-referendum-w-sprawie-zielonego-ladu-nowe-pytanie-trafilo-do-senatu>